

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Психолого-педагогічні умови розвитку емоційного інтелекту у студентів ІТ-спеціальностей» здобувача ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія» Стасюк Марії Миколаївни

1. Актуальність теми дисертації

Розвиток сфери інформаційних технологій за останні роки охоплює велику кількість людей. ІТ-сфера вимагає великої концентрації на інтелектуальних задачах, раціоналізації пізнавальної діяльності з певним спрощенням емоційного та міжособистісного компонентів (наприклад, поєднання високого рівня абстрактного мислення з емоційною холодністю та потребою в раціоналізації дозволяє створювати ідеально-логічні алгоритми). Такий підхід багато в чому став причиною розвитку емоційного вигорання. Це зумовило бурхливий розвиток програм, пов'язаних з ментальним здоров'ям в організаціях для вирішення проблеми вигорання та потребу в нових підходах до професійної підготовки спеціалістів різних професій ІТ-сфери для її профілактики.

Така ситуація вимагає від психологічної науки вирішення складних завдань, зокрема вивчення внутрішніх ресурсів особистості, пов'язаних із забезпеченням ефективної професійної діяльності. І якщо раніше така проблематика окреслювала професійну діяльність в соціальній та педагогічній сфері, то на даний момент вивчення особистісних якостей, необхідних для професійної реалізації є актуальним і в сфері інформаційних технологій. З цієї точки зору однією з центральних для вивчення стає проблематика емоційного інтелекту, як здатності розуміти і управляти власними емоціями та емоціями інших людей.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану наукової діяльності кафедри психології Львівського національного університету імені Івана Франка «Психологічні детермінанти розвитку особистості в умовах соціально-політичної трансформації українського суспільства» (2015-2017 рр., державний реєстраційний номер 0115U003560) та «Особистість в соціумі: психологічні механізми активності» (2018-2020 рр., державний реєстраційний номер 0118U000619).

Тема дисертації затверджена на засіданні вченої ради Львівського національного університету ім. І.Франка (протокол 27/10 від 26.10.2016).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням, у якому викладено авторський підхід до вивчення емоційного інтелекту, його розвитку та складових, чинників, механізмів, особливостей розвитку

емоційного інтелекту. Здобувачкою виявлено основну суперечність, яка існує між місією ЗВО (становлення майбутнього професіонала ІТ сфери) та недостатнім розкриттям тих умов, які забезпечують досягнення цієї мети. Відтак авторка зосередилася на теоретичному аналізі феномена емоційного інтелекту, емпіричному дослідженні його складових та умов, які забезпечують його розвиток у студентів ІТ-спеціальностей, зокрема на обґрунтуванні авторської програми психокорекційного розвитку та на розробці психолого-педагогічних рекомендацій. Результати досліджень, які наведені у дисертаційній роботі та опубліковані у наукових статтях, належать автору і є його науковим доробком.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором вирішень, висновків, рекомендацій

У роботі на достатньому теоретичному та емпіричному матеріалі, послідовно та неухильно дотримуючись визначених у теоретичній частині методологічних засад, розкрито й обґрунтовано її основні положення.

Положення дисертації доведено із належною послідовністю та доказовістю із застосуванням статистичних методів дослідження (t-критерію Стьюдента, кореляційного та факторного аналізів). Отримані результати оброблено за допомогою стандартизованого пакету програм (Statistica 10.0 та офісних додатків Microsoft Excel). Експериментальну перевірку проведено шляхом порівняння «зрізів» даних експериментальної (ЕГ) та контрольної (КГ) груп. Загалом наукова праця є самостійним, логічним за структурою і завершеним науковим дослідженням.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру

У дисертаційній роботі:

- *уперше розроблено* стратегії психотерапевтичної, психологічної та психолого-педагогічної роботи як компонентів психолого-педагогічних умов з метою розвитку емоційного інтелекту у студентів ІТ-спеціальностей на засадах гештальт-підходу;

- *поглиблено уявлення про:*

1) емоційний інтелект як інтегративну здібність особистості, яка включає когнітивний, емоційний та поведінковий компоненти та полягає у здатності відчувати, розрізняти, називати емоції та управляти ними з допомогою самоусвідомлення та саморегуляції;

2) особливості процесу професійної освіти у студентів ІТ-спеціальностей і місця емоційного інтелекту в рамках цього процесу;

3) важливість таких складових умов як міжособистісна взаємодія та емоційно підтримуюча комунікація для розвитку емоційного інтелекту у студентів ІТ-спеціальностей;

- *набули подальшого розвитку:*

1) методологічні засади дослідження взаємозв'язку емоційного інтелекту та соціально-психологічної адаптації у студентів;

2) уявлення про зв'язок емоційного інтелекту з емоційним вигоранням особистості і можливості поліпшення умов розвитку емоційного інтелекту шляхом зниження чинників емоційного вигорання.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

Розділи монографії

1. **Stasiuk M.** Methods of research of emotional intelligence. *Integration of traditional and innovation processes in modern pedagogy and psychology: collective monograph.* Lviv-Toruń: Liha-Pres, 2019. P. 97-116. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-161-2/97-116>

Статті, надруковані у виданнях, що затверджені як фахові в галузі психології

2. **Стасюк М. М.** Теоретичний аналіз впливу емоційного інтелекту на процес соціальної адаптації. *Наукові записки. Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія».* Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2017. Вип. 5. С. 158-169. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/7538/>
3. **Стасюк. М. М.** Програма розвитку емоційного інтелекту методами гештальт-терапії. *Науковий журнал «Габітус».* Вип.13. Т.2. 2020. С. 139-147. URL: http://habitus.od.ua/journals/2020/13_2020/part_2/25.pdf

Статті у виданнях інших держав

4. **Стасюк М. М.** Особливості емоційної сфери ІТ-спеціалістів. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology.* V (59). Issue: 134. 2017. S. 82-86. URL: https://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/m._m._stasiuk_peculiarities_of_the_emotional_sphere_of_it_specialists.pdf

У перелічених наукових статтях повною мірою відображені основні положення та результати дисертаційного дослідження.

7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо

1. Жигайло Н., **Стасюк М.М.** Роль емоційного інтелекту в процесі професійної освіти. *Педагогіка і психологія професійної освіти.* 2016. №4. С. 87-97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pippo_2016_4_11
2. **Стасюк М. М.** Адаптаційна функція емоційного інтелекту в умовах професійної освіти. Тези Всеукраїнської науково-практичної конференції з нагоди 25-річчя кафедри психології «Психологічні детермінанти особистості в умовах соціально-політичної трансформації українського суспільства», 11-12 листопада 2016 р. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2016. С. 162-165.
3. **Стасюк М. М.** Емоційна компонента соціально-психологічної адаптації. Збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної

- конференції «Дослідження різних напрямів розвитку психології та педагогіки», 18-19 листопада 2016 р. Одеса, 2016. С. 27-29
4. **Стасюк М. М.** Емоційний інтелект як чинник саморегуляції особистості в професійній діяльності. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Психологія в контексті сучасних досліджень проблем розвитку особистості», 25-26 листопада 2016 Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2016. С. 51-55
  5. **Стасюк М. М.** Передумови розвитку емоційного інтелекту. III Міжнародна науково-практична конференція «Генеza буття особистості», 20 грудня 2016 р. К., 2017. С. 201-202
  6. **Стасюк М. М.** Емоційний інтелект: від психологічного ресурсу до управлінського інструменту. Збірник тез III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Філософсько-психологічні аспекти духовності в економіці та управлінні», 19 квітня 2017 р. Львів, 2017. С. 253-255
  7. **Стасюк М.М.** Програма дослідження емоційного інтелекту ІТ-спеціалістів. Звітна наукова конференція філософського факультету за 2017 рік
  8. Zhyhaylo N., Stelmakh O., **Stasiuk M.** Methodology of the emotional intelligence research. *American Journal of Fundamental, Applied & Experimental Research*. № 1 (8). 2018. P. 99-102.
  9. **Стасюк М.** Якісний аналіз особливостей емоційної сфери у студентів ІТ-спеціальностей. Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Психологія бізнесу та управління: виклики сьогодення», 16-17 березня 2018 р. Львів: СПОЛОМ, 2018. С. 189-191.
  10. **Стасюк М.** Структура емпіричного дослідження емоційного інтелекту. Proceedings of the V International Scientific and Practical Conference «*Social and Economic Aspects of Education in Modern Society*», Vol.1, August 20, 2018. Warsaw, Poland, 2018. С. 58-61.
  11. **Стасюк М.** Програма розвитку емоційного інтелекту: гештальт-підхід. Збірник тез IV Міжнародної науково-практичної конференції «Філософсько-психологічні аспекти лідерства в бізнесі, освіті та державі», 15 березня 2019 р. Львів : СПОЛОМ, 2019. С. 147-148.
  12. **Стасюк М. М.** Принципи організації тренінгової роботи про розвитку емоційного інтелекту. Збірник тез V Міжнародної науково-практичної конференції «Філософсько-психологічні аспекти духовності в діяльності громадських організацій», 22 квітня 2020 р. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2020. С. 166-168.

8. Наукова новизна та теоретичне значення дослідження:

- наукове обґрунтування складових, які окреслюють психолого-педагогічні умови розвитку: психологічна (індивідуально-типологічна, особистісна) та психолого-педагогічна (взаємини в колективі з однокласниками та педагогами, лідерство, взаємини в сім'ї, вплив педагогів тощо);

- розкриття особливостей умов як необхідних у процесі розвитку емоційного інтелекту;
- виявлення взаємопов'язаності емоційного інтелекту та соціально-психологічної адаптації студентів ІТ-спеціальностей;
- обґрунтування та перевірка психотерапевтичної програми як необхідної умови комплексного розвитку емоційного інтелекту у студентів ІТ-спеціальностей.

9. Практичне значення дослідження полягає у розробці програми розвитку емоційного інтелекту, яка може бути використана у ЗВО для забезпечення психологічного супроводу професійного становлення майбутніх спеціалістів сфери інформаційних технологій. Результати досліджень щодо особливостей розвитку емоційного інтелекту у студентів ІТ-спеціальностей можуть використовуватись в лекційних курсах, практичних заняттях та тренінгових програмах практичними психологами, спеціалістами HR-відділів ІТ-компаній, а також у процесі викладання дисциплін «Загальна психологія», «Психологія управління», «Вікова психологія», «Психологія бізнесу, лідерства та комунікацій», «Soft skills», «Самоменеджмент» тощо.

10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам МОН України.

Дисертація заслухана та обговорена на фаховому семінарі кафедри психології Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 1 від 21 жовтня 2020 року).

У ході обговорення дисертації суттєвих зауважень, які стосуються суті роботи, не було висунуто.

В цілому дисертаційна робота Стасюк Марії Миколаївни «Психолого-педагогічні умови розвитку емоційного інтелекту у студентів ІТ-спеціальностей» є завершеною науковою працею в межах поставлених завдань, у якій розв'язано наукове завдання теоретичного обґрунтування та експериментальної перевірки психолого-педагогічних умов розвитку емоційного інтелекту у студентів ІТ-спеціальностей в процесі навчання.

На основі вищесказаного можна зробити такі висновки щодо поданої дисертаційної роботи:

1. За актуальністю обраної теми, обсягом, достовірністю та рівнем апробації отриманих результатів, науковою новизною, обґрунтованістю висновків, практичною цінністю дисертаційна робота «Психолого-педагогічні умови розвитку емоційного інтелекту у студентів ІТ-спеціальностей» відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. №167).
2. Дисертація відповідає спеціальності 053 «Психологія» (галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»).

3. Наукові праці Стасюк М. М., опубліковані за результатами дисертаційної роботи, за кількістю та якістю відповідають п. 11 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167.
4. Дисертація «Психолого-педагогічні умови розвитку емоційного інтелекту у студентів ІТ-спеціальностей» Стасюк Марії Миколаївни рекомендується для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензенти:

доктор філософських, професор,
професор кафедри психології

Гапон Н. П.

кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри психології

Петровська І. Р.

23 жовтня 2020 р.

Підписи проф. Гапон Н.П. та доц. Петровської І.Р. засвідчую.

Вчений секретар
Львівського національного університету імені Івана Франка, доц.

Грабовецька О.С.